

*Från årsskiftet
kommer Alexandra
Falaga bland annat
att arbeta med den
feministiska tidskrif-
ten Bangs nya form,
tillsammans med
Britta Lindevall.
De ska redesigna
tidningen radikalt.*

ILLUSTRATION — EN SOCIAL HANDLING

TEXT LOVE KLEIN SVENSSON FOTO BEATA BOUCHT

”Jag ska laga på ett sätt jag tycker om.”
Det är den fjärde punkten i Tecknarens Manifest.
*”Jag ska ha en insjö, en fors, ett snabbmatshak,
 en stenig stig, en eldstad.*
Jag ska ha olika sätt att göra mina bilder på.
Jag bestämmer själv vilket sätt jag tycker är bäst.”

SÅ SKRIVER ALEXANDRA FALAGARA i sin bok *Tecknarens manifest* (2007), som också var hennes examensarbete på Konstfacks magisterutbildning för grafisk design och illustration. När jag träffar henne fyra år efter examen har hon hunnit skaffa sig en imponerande portfölj av stringent utförda illustrationer för uppdragsgivare som spänner från världens mest inflytelserika dagstidning New York Times till det helt ideellt baserade queerfeministiska magasinet Ful.

En hel del har alltså hänt i hennes yrkesliv sedan hon skrev sitt manifest i en stil som närmast kan beskrivas som en blandning mellan handfasta råd, teoretiska resonemang kring bildens universum och nedslag i Alexandra Falagaras personliga historia som tecknare. Hon har fortfarande olika sätt att göra bilder på, men de bilder som publiceras och möter en masspublik har ofta en klar linje och en viss tydlighet som också är en förlängning av hennes tankar kring illustrationens funktion i samhället.

– Vissa tecknares manér är så väldigt befästa. Det är fint med den säkerheten, men det måste också vara jobbigt att sitta fast i det. Jag tänker att en person precis som den kan använda olika tonlägen när han eller hon pratar kan ha olika tonlägen i sina bilder. Med hjälp av illustrationer kan vi äga rummet och ta plats, fylla på med egna kommentarer och resonemang – om tidningen tillåter det, säger hon.

Hon antar att det hon gör är ganska omodernt. Det

handlade länge om att få till den perfekta linjen.

– Men det finns en sorts fascism i det som jag börjar se som ett problem. Någon hörde av sig till mig och undrade om jag tecknade för hand eller i dator. Då kände jag att jag verkligen hade börjat få till linjerna. Men vektorgrafik är ju för jävligt. Det ickeperfekta måste in, säger hon.

Alexandra Falagara inspireras mycket av San Francisco-konstnären Margaret Kilgallen som arbetade med såväl ”street art” och ickesanktionerade muralmålningar som med grafisk design.

– Det finns något intressant i att gå mot perfektion och samtidigt behålla det mänskliga.

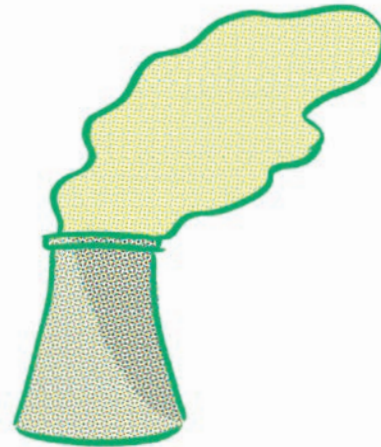
TEKNIKEN KAN VARIERA, men tecknandet som ett sätt att berätta har varit en del av Alexandras liv så länge hon kan minnas. Hon växte upp i en stor familj på Södermalm i Stockholm.

– Jag var en lillgammal unge som lärde mig att läsa tidigt och satt i ett hörn och skapade egna världar. Det var stökigt hemma med alla syskon och jag behövde ett eget utrymme. Min mamma sa vid ett tillfälle när jag satt och målade att det finns ett yrke som heter konstnär, som går ut på att måla hela dagarna. Det högg tag i mig, berättar hon.

Familjen bodde vid Södra Latins gymnasium, men Alexandra Falagara ville inte gå där.

– Jag ville träffa andra människor. I högstadiet hade jag

*”Jag var en lillgammal unge, lärde mig att läsa tidigt
och satt i ett hörn och skapade egna världar.”*

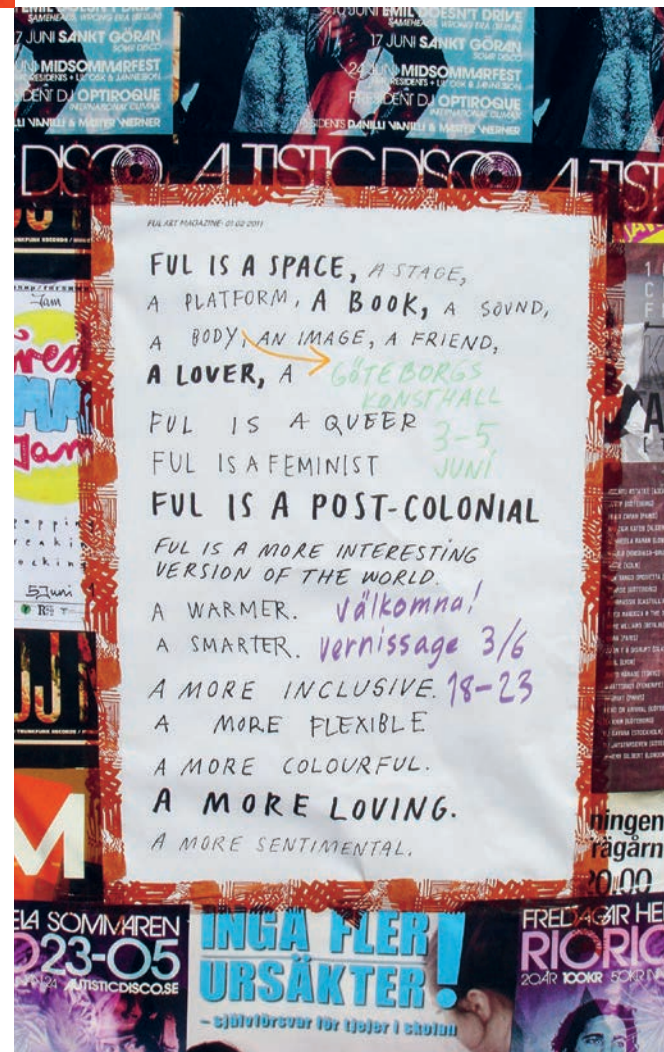
Ceci n'est pas une pipe.

Magrittes pipa i ny tappning, apropå miljöförstörande och radioaktiv konst, tidningen Konstnären.

NEDAN: Ful är mycket mer än en tidskrift. I somras huserade de under namnet "Ful Space" Göteborgs Konsthall, Malmö Kulturfestival, Berlin och Belgrad och stod värd för en rad kulturevenemang.

Screentrycket The Swimmer kom till på Lobot Gallery i Oakland.

NEDAN: Om nytänkande, återvinning och hållbara utställningsbyggen i publikationen Future Exhibitions, Riksställningar.

*”Då hade jag som vanligt fem timmar på mig att göra en bild.
Att vara snabb och ändå behålla skärpan är något jag eftersträvar.”*

börjat hänga i Handen där det fanns flera samlingsplatser för punkare, Hunddagis, Gula Villan och Barren, och det hölls konserter på helgerna. Många alternativa grejer pågick.

Så hon sökte till den estetiska linjen på Fredrika Bremer-gymnasiet i Handen.

– Ingen förstod varför jag skulle gå där, men jag gjorde som jag ville.

Det blev några av de värsta åren i hennes liv, menar Alexandra. Handen var ett ekonomiskt utsatt område, och den rörelse som nu är Sverigedemokraterna var väldigt stark i skolvalet. Ultima Thule var ett populärt band och det förekom ”raskrig” på helgerna.

EFTER GYMNASIET blev det som för så många några år av sökande och Alexandra Falagara arbetade bland annat som assistent inom teatern.

– En kvinna uppmanade mig att söka en lärlingstjänst på Stockholms Stadsteaters perukmakeri och jag funderade på att söka maskörutbildningen på Dramatiska Institutet. Jag var 21 år gammal och hade redan upplevt sjukt mycket sexuella trakasserier i teatervärlden. När jag satt med prospektet från DI såg jag framför mig ett yrkesliv i ett sammanhang jag tyckte var helt bisarrt och valde i stället att satsa på tecknandet.

Alexandra läste på komvux för att höja sina betyg och brödjobbade med allt möjligt. Mattant, spärrvakt och garderobiär. Hon gick Nyckelviksskolan och sökte sedan till Konstfack.

*Illustration till recension av Den ylande mjölnaren av Arto Paasilinna.
New York Times
Book Review*

– Jag anar att jag togs in delvis tack vare Konstfacks satsning på att bredda studentunderlaget vad gäller klass och etnicitet. De hade gått på mitt namn, vad mina föräldrar jobbar med och vad jag hade för betyg. Professorerna trodde att de hade tagit in någon från ett annat land.

Den första skolveckan hade Alexandra Falagara med sig en souvenir från Tunisien när studenterna skulle ta med sig något som fungerat som inspiration. En av lärarna frågade om hon hade tagit med sig den från sitt hemland och Alexandra förstod ingenting.

– De vill bredda och ha mångfald, vilket är en bra strävan, men kanske lite sent när de står där med antagningsproverna. Konstfack borde istället uppsöka och informera om skolan bland de människor som de vill ska söka. Som det är nu finns det ingen strategi eller professionalitet kring Konstfacks mångfaldsarbete, säger Alexandra.

Kritiken från lärarna kring idéinnehåll och källor brast under hennes år på skolan. Det fanns utrymme att reproducera en massa felaktigheter, menar hon.

– Det viktigaste kanske inte är det estetiska valet i huruvida en illustratör väljer rött eller orange i sin bild, utan vad som faktiskt påstås. Och idén måste bära, det går inte att komma ifrån att en snygg yta inte kan kompensera för ett dåligt innehåll.

När hon i dag undervisar, både på Konstfack och förberedande skolor, är hennes första prioritet att påminna studenterna om bildmakarens ansvar: att inte reproducera och sprida fördomar och tankefel av gammal vana.

– Stereotyper bildar kommunikerar ”snabbt och tydligt” men borde inte tillhöra vår tid. Rent konkret kan det handla om att presentera alternativa bildlösningar – i vissa fall kanske illustratören inte ska avbilda människor om det bidrar till att befästa en stereotyp, eller så kan tecknaren vända upp och ned på begreppen genom att avbilda men medvetet gå emot den förväntade bilden av hur saker och ting ser ut.

Det är utmanande att verka utanför de konventionella bildramarna och att ändå kommunicera effektivt, menar Alexandra Falagara.

– Vilka stereotyper är det som vi reproducerar i det här vita rummet som vi befinner oss i? Jag har ofta fått höra att det inte är roligt att göra ”PK-teckningar”. Men jag tycker att vi måste göra det. Vi har ett socialt ansvar att göra bilder för alla människor, att bryta normer. Vi har en skyldighet att hela tiden uppdatera vår världsbild. Hur ska en illustratör kunna arbeta med kommunikation utan att ta del av samhället? När en person utbildar sig inom visuell kommunikation utvecklar den personen ett socialt verktyg. Det verktyget är inte till för att en ska få känna sig smart, utan för att kommunicera, säger Alexandra.

Da Vinci goes Falagara – det första motivet i en serie screentryckta kvinnoporträtt. Näst på tur står Frida Kahlo.

”Det är viktigt att illustratörer kommunicerar med varandra om betalningsnivåer och håller varandra om ryggen.”

En av hennes professorer menade att illustration är en intellektuell verksamhet.

– Visst, jag måste tänka innan jag gör en illustration men jag ser snarare på det som en social handling. Bilderna ska ha många mottagare.

EN AV HENNES UPPGIFTER är, som Alexandra understrukt tidigare, att inte befästa fördomar eller repetera tankfel, men illustrationen ska också fungera i förhållande till sin text. Vilket också kan betyda att en text kan behöva kompletteras med en bild som står helt utanför texten.

– När jag illustrerade texten ”Medelklassens självbedrägeri” i Arena tidigare i år, gjorde jag en bild av en alltför ivrig bäver som låg krossad under ett avnagat träd, som en blinkning åt Maud Olofssons valparoll 2006.

Det funkade bra i sammanhanget, menar hon, trots att varken Olofsson eller någon bäver omnämndes i artikeln.

– När jag har jobbat med amerikanska tidningar har det hänt att illustrationerna blivit väldigt regisserade: ”FBI är inblandade. Kan du skriva FBI på pistolen?”. Det är en extrem övertydlighet som ligger långt utanför mitt bildspråk.

Hon menar att de illustrationer hon gjort för amerikanska New York Times inte är hennes bästa. Men när hon gjorde en illustration till en text av Seth Stevenson om resande utan flygplan (apropå askmolnet från Eyjafjallajökull) bad hon specifikt om att få addera en poetisk ton i bilden, vilket redaktören gick med på.

– Då hade jag som vanligt fem timmar på mig att göra en bild. Att vara snabb och ändå behålla skärpan är något jag eftersträvar, säger Alexandra.

NÄR HON VIA UTBYTESPROGRAMMET Iaspis fick sex veckors vistelse i en screentrycksverkstad i Oakland utanför San Francisco, gjorde hon egentligen bara klart en bild.

– Ibland är det lite pinsamt att se vad jag kan åstadkomma om jag får god tid på mig, men jag är glad att jag ägnade så mycket tid åt exempelvis mitt porträtt av Mona Lisa. Där handlade det om en process där jag gjorde väldigt många versioner och preciserade uttrycket, säger Alexandra Falagara.

Hon försöker att jobba med sådant som inte tillhör illustratörsyrket så lite som möjligt, men ekonomiskt är det tufft. Pensionssparande och dyra tandläkarbesök kan hon glömma.

– Om jag skulle vilja ha barn måste jag nog byta yrkesbana. Men så länge jag lever ett sorts förlängt tonårliv funkar det.

*Underskatta inte Kinas arbetskraft.
New York Times Op-Ed*

Många elever på konstskolor där hon undervisar undrar hur hon fick möjlighet att göra jobb för New York Times eller andra stora tidningar.

– Jag säger att det är ganska enkelt, det är bara att höra av sig. Problemet är inte att få jobb, problemet är att få betalt. Men jag måste hålla en balans mellan att peppa studenterna och varna dem, säger hon.

ALEXANDRA FALAGARA MENAR att det är viktigt att illustratörer kommunicerar med varandra om betalningsnivåer och håller varandra om ryggen.

– Det är inte okej att jag tackar nej till ett jobb för att det är för dåligt betalt och att det sedan blir en kompis som gör jobbet för samma låga summa. Vi måste prata siffror med varandra. Jag blev chockad när jag var på arvodeskonferens hos Svenska Tecknare där det visade sig att det finns personer som arbetar på arvodesrådgivningen och samtidigt tar typ 850 kronor för en samhällskommenterande bild i en svensk dagstidning. Eller äldre medlemmar som inte vet att det bör utgå ett extra arvode om en illustratör också gör den grafiska formen till en barnbok som han eller hon illustrerat.

Den queerfeministiska kulturtidskriften Ful är ett viktigt forum för Alexandra Falagara. Där har hon varit bildredaktör och ständig omslagsillustratör.

– Det är ett projekt jag brinner för, och då är det naturligtvis okej att jobba ideellt, även om jag är helt emot att producera kultur på nollbudget. Ful utsågs till Årets kulturtidskrift 2010 och är ett bra exempel på en kulturpolitik som inte fungerar, där de ”kreddigaste” jobben har de lägsta budgetarna.

LOVE KLEIN SVENSSON är frilansjournalist sedan mer än tio år. Han undersöker ofta kulturens koppling till samhälle och politik i sina texter.

BEATA BOUCHT är illustratör och en av Falagaras förebilder vad gäller kittlande estetik med ett överraskande idéinnehåll.